

До разової спеціалізованої ради
Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
ЧОРНОБАЙ Лариси Михайлівни
на дисертаційну роботу
ЧАЙКОВСЬКОГО Олега Валентиновича
на тему «Економічні засади функціонування сільського туризму в умовах
сталого розвитку регіону», на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю: 051 «Економіка» галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» подану до захисту у разовій
спеціалізованій вченій раді Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасний розвиток сільських територій України відбувається в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій, воєнних викликів, децентралізації та необхідності післявоєнного відновлення держави. За таких умов особливого значення набуває пошук нових джерел економічного зростання, диверсифікація підприємницької діяльності та підвищення фінансової спроможності територіальних громад. Одним із найбільш перспективних напрямів вирішення цих завдань є розвиток сільського туризму, який сприяє ефективному використанню природно-ресурсного, історико-культурного та рекреаційного потенціалу територій, активізації малого підприємництва, створенню нових робочих місць і підвищенню рівня зайнятості населення.

Сільський туризм сьогодні розглядається не лише як окремий вид туристичної діяльності, а як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку регіонів, підвищення їх інвестиційної привабливості, зміцнення конкурентних переваг територіальних громад та формування сучасної моделі місцевого економічного розвитку. Водночас ефективне функціонування туристичних локацій потребує застосування сучасних підходів до управління, цифрових технологій, інструментів smart tourism, просторового моніторингу туристичних потоків, економіко-математичного моделювання та стратегічного прогнозування.

Незважаючи на вагомий внесок вітчизняних і зарубіжних учених у дослідження проблем розвитку туризму, недостатньо опрацьованими залишаються питання економічного забезпечення функціонування сільського туризму в умовах сталого розвитку регіонів, оцінювання резильєнтності територіальних громад, цифрової трансформації туристичної сфери, формування інтегрованого цифрового туристичного простору та прогнозування розвитку туристичних дестинацій в умовах воєнних і повоєнних трансформацій.

У цьому контексті дисертаційна робота Чайковського О.В. є своєчасною та актуальною як у науковому, так і в практичному аспекті. Запропоновані автором теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації спрямовані на вирішення актуальних проблем розвитку сільського туризму, підвищення ефективності функціонування територіальних громад і можуть бути використані при формуванні державної та регіональної політики у сфері сталого розвитку.

Отже, дисертаційне дослідження виконано на актуальну тему, яка відповідає сучасним потребам розвитку економіки туризму, регіональної економіки та спеціальності 051 «Економіка».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до основних напрямів науково-дослідної діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» у межах виконання науково-дослідних тем: «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0114U007032) та «Удосконалення системи управління розвитком суб'єктів господарювання та сільських територій» (державний реєстраційний номер 0123U103852).

Тематика дисертаційного дослідження безпосередньо пов'язана зі змістом зазначених наукових тем і спрямована на вирішення актуальних проблем розвитку сільських територій, удосконалення економічних механізмів функціонування сільського туризму, підвищення конкурентоспроможності територіальних громад та забезпечення їх сталого розвитку. Отримані результати органічно доповнюють виконувані в університеті наукові дослідження, розвивають їх окремі положення та мають як наукове, так і практичне значення для формування сучасної регіональної політики розвитку сільського туризму

Обґрунтованість, достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та підтверджуються результатами комплексного теоретичного й прикладного дослідження. Достовірність одержаних результатів забезпечується використанням сучасної методології економічних досліджень, комплексним застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема економіко-статистичного аналізу, економетричного моделювання, інтегрального оцінювання, кластерного аналізу, GIS-технологій і сценарного прогнозування.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, Державного агентства розвитку туризму України, Державної податкової служби України, матеріали територіальних громад, результати власних досліджень автора, а також праці вітчизняних і зарубіжних учених. Використання широкої інформаційної бази забезпечило належний рівень достовірності отриманих результатів.

Наукові положення, висновки та рекомендації викладено логічно і послідовно, вони відповідають поставленій меті й завданням дослідження, підтверджені результатами апробації та впровадження у практичну діяльність. Особливу наукову цінність становлять запропоновані автором методичний

підхід до інтегрального оцінювання резильєнтності сільських туристичних дестинацій, індекс декореляції туристичних потоків і фіскальних надходжень, векторна модель забезпечення резильєнтності розвитку сільського туризму, стратегічна матриця смарт-спеціалізації територіальних громад, а також рекомендації щодо цифрової трансформації туристичної сфери. Одержані результати логічно впливають із поставленої мети та завдань дослідження, що свідчить про цілісність виконаної наукової роботи.

Отже, наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими, достовірними, характеризуються науковою новизною та мають вагоме теоретичне і практичне значення для розвитку економіки сільського туризму та сталого розвитку регіонів.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дисертаційної роботи можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, агенціями регіонального розвитку, суб'єктами туристичного підприємництва та іншими заінтересованими сторонами під час розроблення стратегій розвитку територіальних громад, регіональних програм розвитку туризму, програм смарт-спеціалізації та цифрової трансформації туристичної сфери.

Практичну цінність становлять запропоновані автором методичний підхід до інтегрального оцінювання резильєнтності сільських туристичних дестинацій, індекс декореляції туристичних потоків і фіскальних надходжень, векторна модель забезпечення резильєнтності розвитку сільського туризму, стратегічна матриця смарт-спеціалізації територіальних громад, концепція інтегрованого цифрового туристичного простору, а також рекомендації щодо впровадження інструментів smart tourism, GIS-моніторингу туристичних потоків і цифрових сервісів у сфері туризму.

Розроблені науково-методичні положення можуть бути використані під час формування регіональної туристичної політики, розроблення програм сталого розвитку територій, удосконалення механізмів управління туристичними дестинаціями та підвищення економічної ефективності функціонування сільського туризму. Їх прикладна цінність підтверджується апробацією результатів дослідження та впровадженням окремих розробок у діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів туристичного бізнесу і закладів вищої освіти.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Основні результати дисертаційної роботи достатньою мірою відображені у наукових публікаціях автора та пройшли належну апробацію в науковому середовищі.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 13 наукових праць, серед яких 1 стаття у науковому виданні, що індексується у міжнародних наукометричних базах Scopus/Web of Science, 1 стаття у міжнародному науковому виданні, 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 7 публікацій у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Аналіз змісту наукових праць свідчить, що в них повною мірою висвітлено основні теоретичні положення, методичні підходи, результати аналітичних

досліджень, елементи наукової новизни та практичні рекомендації, які становлять зміст дисертаційної роботи. Обсяг, структура та рівень апробації результатів дослідження відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації та її окремих тез. Високо оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи, її актуальність, теоретичну та практичну значущість, вважаю за доцільне висловити окремі зауваження і побажання, які мають рекомендаційний характер та можуть бути предметом наукової дискусії.

1. У підрозділі, присвяченому формуванню інтегрованого цифрового туристичного простору «Пониззя», доцільно було б більш детально розкрити організаційно-економічний механізм взаємодії між суб'єктами туристичної діяльності, місцевими виробниками сільськогосподарської продукції та органами місцевого самоврядування при функціонуванні цифрової платформи.

2. Обґрунтовуючи концепцію агроенергетичного симбіозу для розвитку сільського туризму, автор міг би ширше висвітлити можливі механізми фінансування таких проєктів із використанням інструментів державно-приватного партнерства, міжнародної технічної допомоги та грантових програм.

3. Запропонована система «Єдиний квиток» є цікавою та перспективною розробкою. Разом із тим практичну цінність роботи посилює більш детальне висвітлення економічних механізмів моніторингу туристичних потоків і оцінювання їх впливу на формування доходів місцевих бюджетів.

4. Окремі статистичні таблиці та результати інвентаризації туристичних об'єктів мають значний обсяг, тому частину такого матеріалу доцільно було б перенести до додатків, що зробило б основний текст дисертації більш компактним і зручним для сприйняття.

Наведені зауваження мають дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи та не впливають на її наукову новизну, теоретичне значення і практичну цінність

Загальний висновок. Рецензована дисертаційна робота є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для розвитку економіки сільського туризму, регіональної економіки та забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Здобувач продемонстрував належний рівень володіння сучасною методологією наукових досліджень, здатність самостійно вирішувати складні наукові завдання та формулювати обґрунтовані висновки і практичні рекомендації.

Дисертаційна робота Чайковського Олега Валентиновича на тему «Економічні засади функціонування сільського туризму в умовах сталого розвитку регіону (на прикладі Хмельницької області)» за актуальністю, ступенем обґрунтованості наукових положень, рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів, повнотою апробації одержаних результатів та відповідністю встановленим вимогам повністю відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
публічного управління
та адміністрування

Лариса ЧОРНОБАЙ

Учений секретар ЗВО «ПДУ»
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

Олена КОБЕРНЮК